

Părintele Sofian - model al păstorului de suflete

Arhim. Mihail Stanciu

Prea Sfințite Părinte, Prea Cinstiți Părinți, Prea Cuvioase maici și binecuvântați creștini, prieteni ai Părintelui Sofian și ai Rugului Aprins,

Părintele Sofian este unul dintre puținii oameni care s-a identificat cu numele său, *Sofianos – Cel înțelept* (din gr. σοφός). **Numele i-a exprimat întreaga lui lucrare și stare de om înțelept, de om luminat de harul și înțelepciunea lui Dumnezeu** care, datorită acestei înțelepciuni acumulate în timp și în încercări, a devenit apostol și duhovnic al Bucureștilor, mădular viu al Bisericii lui Hristos pe meleagurile românești.

Lucrarea lui de preot, de păstor de suflete și-a început-o aici, în Mănăstirea Antim, unde a și fost hirotonit și, sub luminarea și ocrotirea Sfântului Antim Ivireanul, a înaintat duhovnicește și prin **cele trei școli superioare**: mai întâi Academia Teologică (Institutul Teologic), apoi Academia de Belle Arte și a treia, cea mai vie și lucrătoare, Academia Specială din temnițele comuniste (după cum o numea chiar Părintele Sofian).

Dar nu numai în școli și-a adunat Părintele înțelepciunea, sinteza darurilor dumnezeiești, pe de-o parte primite de la Dumnezeu, iar pe de altă parte lucrate și de el cu mîgală, cu **multă stăruință, răbdare și rugăciune**. Ci mai ales în viața de mănăstire, în ascultarea de Dumnezeu și de părintele duhovnicesc. Așa a devenit Părintele Sofian părinte și păstor duhovnicesc, cunoscând el însuși mai întâi starea de fiu duhovnicesc prin exercițiul acestei ascultări dobândite și lucrate în mănăstire.

Intrat de tânăr în viața monahală (de la 14 ani) în Basarabia, apoi instruindu-se la seminarul teologic monahal de la mănăstirea Cernica, venind apoi în mănăstirea Antim din București, **Părintele Sofian a fost întotdeauna fiu duhovnicesc devotat, ascultător și rugător, și așa, dobândind smerenia prin ascultarea deplină față de părinții lui duhovnici, s-a făcut treptat vistierie și totodată floare a darurilor dumnezeiești.** Nu a fost doar preot, doar duhovnic și pictor bisericesc, a fost un om de carte și de arte, un om care a adunat în sine multe daruri pe care le-a răspândit cu seninătate, cu blândețe și bucurie oamenilor în jurul său.

A devenit prin această ucenicie duhovnicească o floare de lumină, de daruri dumnezeiești. Această floare a darurilor ne-a dăruit-o Dumnezeu și nouă, obștii generale (și a celei monahale și a celei a credincioșilor mireni) de aici din București, și Bisericii Române și neamului românesc. **De aceea, cu toată inima, se cade să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru acest mare dar, pentru această floare a darurilor, ce strălucește alături de Sfântul Antim Ivireanul care l-a ocrotit și din ale cărui talente și daruri s-a îmbogățit și Părintele Sofian.**

Pentru că Părintele Sofian i-a urmat în multe feluri Sfântului Antim. Sfântul Antim era el însuși un mare duhovnic, un om de mare profunzime, dar care vorbea simplu, direct, din inimă, și devenea accesibil fiecărui om. Aici este calitatea genială a apropierii sufletești, a deschiderii inimii fiecărui om după cum era el, nu după un anume calapod dinainte fixat, pentru toată lumea la fel.

Părintele Sofian este un model de păstor, nu numai datorită pregătirii și culturii sale teologice, liturgice și pastorale, adânci și ireproșabile. El nu spunea nimic de la sine, ci mereu ne trimitea punctual la învățătura Sfinților Dascăli ai Bisericii. Iar când noi îl întrebam în anumite

probleme dogmatice (de exemplu, citeam într-o carte mai nou apărută ceva neclar și mergeam cu această nedumerire la Părintele Sofian și îi spuneam: „Părinte, niște teologi sau scriitori ortodocși din Occident, unii convertiți, afirmă un anume lucru care nouă ni se pare cam neortodox, cam nepotrivit.”), din primul impuls, Părintele Sofian ne trimitea la Părintele Stăniloae: „Părintele Stăniloae cum spune despre asta?”. Și dacă zicea și Părintele Stăniloae așa, atunci așa era ortodox, primeam și ne lămuram! Iar dacă Părintele Stăniloae spunea altfel, atunci Părintele Sofian ne sfătuia să nu primim idei străine de învățătura sănătoasă. Spunea Părintele Sofian: „Nu vă puneți baza în alți teologi moderni, mai inovatori, și prin limbaj și prin idei, ci țineți de învățătura și tradiția teologică pe care a statornicit-o și în scris Părintele Stăniloae!”. Din punctul de vedere al mărturisirii credinței ortodoxe, Părintele Sofian a fost impecabil, curat, un mărturisitor, și pe viu, al dogmelor creștin ortodoxe, al învățăturii Sfinților Părinți și a rânduielilor de viață curată, pe care le-a trăit și le-a mărturisit, le-a transmis mai departe și ucenicilor lui.

Apoi, ca predicator Părintele Sofian nu folosea un limbaj complicat, academic, deși un astfel de limbaj nu-i era străin. Prin predici înmuia și încălzea inimile celor care-l ascultau. Nu vorbea frumos doar pentru estetica sonoră, sau pentru lauda oamenilor, ci pentru a-i stimula pe oameni să-L caute pe Dumnezeu și să-I împlinească poruncile ca să dobândească harul și viața veșnică a lui Dumnezeu. Temele principale ale predicilor lui sunt pocăința, iertarea, nejudicarea semenilor, rugăciunea, smerenia și dragostea. Părintele Sofian spunea că smerenia și dragostea sunt cele două trăsături definitorii ale Ortodoxiei, care nu există și nu pot fi dobândite decât în Biserica Ortodoxă unde e viu și lucrător Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Ca și Sfântul Antim, Părintele Sofian vorbea cu un

cuvânt cu putere multă, trăit mai întâi în sine, apoi dăruit cu iubire și jertfelnicie și celorlalți. În cuvinte simple și calde, accesibile fiecărei inimi, transmitea taine mari, cerești. Adesea la predici, emoția inimii îi stârnea lacrimi, iar mesajul și vibrația cuvintelor lui te schimba în câteva minute cum nu te schimbă poate ani de viață creștină formală și monotună.

Apoi, **ca slujitor la Sfântul Altar, Părintele Sofian era un bun cunoscător al tipicului bisericesc, al rânduiei bisericești făcute după modelul celor cerești**, și de aceea toți practicanții care veneau la biserica mănăstirii Antim deveneau foarte bine pregătiți din punct de vedere al slujirii liturgice, învățând de la Părintele Sofian nu numai tipicul, rânduiele de cădere, succesiunea gesturilor și rostirilor liturgice, ci și cântarea bisericească, precum și unele metode pastoral-misionare foarte necesare preotului duhovnic. Părintele Sofian avea și acest dar al cântării melodioase, duioase, totodată și victorioase, a imnurilor bisericești, dar și înțelepciune și echilibru în misiunea sa pastorală.

Ca duhovnic Părintele Sofian folosea mai mult metoda mângâierii decât pe cea a muștrării, astfel încât te rușinai când auzai sfatul părintesc și îndemnul lui frățesc. Blând, dar ferm, smerit și iubitor, cuvântul Părintelui te străpungea la inimă și te încuraja în a dobândi viața și comoara neprețuită a Duhului Sfânt, căutând mereu spre Hristos, punându-ți nădejdea în El. Sfaturile lui erau de a-ți schimba tu viața, mai întâi iertându-i tu pe ceilalți care ți-au greșit, nejudicându-i și nebârfindu-i, apoi aducând jertfe curate de laudă și mulțumire către Dumnezeu. „Nu poți veni la Dumnezeu, rugându-te Lui să te ierte, câtă vreme ai inima înciudată asupra fratelui tău. Dumnezeu nu primește decât ce-i oferim din inimă iubitoare, nu plină de ură, răzbunare și falsă dreptate.” – spunea Părintele. De asemenea, ne pune mereu înainte cuvântul Mântuitorului Hristos: „Învățați-vă de la

Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre.”, explicându-ne că fără blândețea și smerenia lui Hristos, fără să ierți tuturor și fără să te rogi pentru toți, nimeni nu poate avea odihnă în suflet, oricâte fapte bune și tehnici de relaxare ar urma.

Îmi aduc aminte cum noi, frați începători fiind aici, la Antim, ne mai ciondăneam, ne mai certam între noi și ne duceam la Părintele Sofian în grabă, fiecare crezând că, dacă va fi primul care îi va spune, va și primi dreptate. Părintele Sofian, cu înțelepciunea lui răbdătoare, ne spunea: „Fraților, pe noi în temniță ne băteau ca să spunem ce au făcut ceilalți, dar văd că voi spuneți singuri, de bunăvoie.”, adică noi ne îndreptățeam pe noi, îl spovedeam pe celălalt. Și nu ne dădea dreptate niciodată...

Părintele Sofian a fost și este un model de duhovnic, de păstor de suflete, atât prin viața sa ireproșabilă de părinte responsabil și iubitor, dar și prin îndemnul pe care îl dădea mereu, la rugăciune și la comuniune, pentru că totdeauna și la spovedanie ne întreba și ne sfătuia: „Ce consecințe are greșeala voastră în planul comuniunii dintre voi și din întreaga Biserică? De aceea să țineți mai mult decât toate la înțelegere și iubire, la comuniunea dintre voi!”.

Iar sfaturile, canoanele și metodele de îndreptare nu erau uniforme, pentru toți la fel, ci diferite, potrivite cu vârsta interioară și măsura fiecăruia. Dar îndemnul de a ne hrăni din Sfintele Scripturi și din învățăturile Sfinților era universal, Sfântul Siluan Athonitul fiind unul dintre Sfinții recomandați de Părintele Sofian a fi citit și urmat în cuvintele lui. Noi ne arătăm, cu sfială și temere, nemulțumirea față de noi înșine că n-am împlinit întru totul cuvintele și sfaturile Părintelui Sofian.

În integrala sa lucrarea ca preot, Părintele Sofian dovedea mereu o trează conștiință eclezială. Se simțea una cu Biserica Universală a lui

Hristos, unit cu Sfinții și Îngerii din cer și cu creștinii ortodocși de pe pământ, asumându-și cu toată răspunderea misiunea de preot și slujitor al lui Dumnezeu și al oamenilor. De aceea, la slujbe pomenea înaintea lui Dumnezeu fiecare nume cu multă atenție, spunând că „fiecare nume e un suflet, iar un suflet este un chip veșnic al lui Dumnezeu”. Părintele Sofian pomenea cât mai mulți și nu se supăra deloc, atunci când cineva organiza un parastas pentru un singur om, să pomenească mult mai mulți. Ore în șir, alături de Părintele Adrian și ceilalți clerici din obște, pomenea la Sfântul Altar sute de pomelnice zilnic. Nu lăsa nici o zi să treacă fără să pomenească, iar când nu putea veni la biserică, tot lua pomelnice și le pomenea la chilie. Așa cum spun și alți părinți veniți de prin țară, aici la noi, la biserica Mănăstirii Antim sunt teancurile cele mai mari de pomelnice, pentru că le-am preluat și noi, în pomenirile noastre, și am învățat de la Părintele Sofian să citim cu atenție fiecare nume, punându-l înaintea lui Dumnezeu, așa cum și Părintele Sofian rostea rugăciuni pentru mulți oameni. De aceea gândirea, simțirea, trăirea și slujirea lui sunt ecleziale, încât el nu poate fi separat nici măcar în evocările noastre și cu atât mai puțin în inimile noastre, de ceilalți Părinți viețuitori aici sau în alte locuri, colegi ai lui și de mănăstire și de Duh și de mișcarea *Rugul Aprins*, cu care el a crescut împreună, măcar o perioadă de timp.

Pentru că Părintele Sofian nu a apărut ca o stea pe un cer gol, ci a venit împreună cu ceilalți Părinți, cu celelalte stele și flăcări ale Ortodoxiei românești, pe care îi cunoaștem: Părintele Ivan Kulâghin, Părintele Vasile Vasilache, starețul mănăstirii Antim în vremea Rugului Aprins (ocrotitorul și duhovnicul lui de atunci, din perioada intrării în Mănăstirea Antim ca student, monah și ieromonah), Părinții Felix Dubneac și Roman Braga, colegii lui de generație și de pictură, Părintele Adrian Făgețeanu, de

asemenea, coleg de Antim timp de aproape 50 de ani, Părintele Daniil Sandu Tudor, care a fost și izvorul (mișcării Rugului Aprins și al) lucrării rugăciunii pe care au dobândit-o și au lucrat-o toți acești mari mărturisitori ai Ortodoxiei românești, Părintele profesor Dumitru Stăniloae, Părintele Arsenie Papacioc, Părintele Petroniu Tănase, Părintele Nicolae Bordașiu ș.a..

Am amintit dintre Părinți doar câțiva, dar să nu-i omitem nici pe creștinii mireni care s-au rugat lui Dumnezeu, împletindu-și lucrarea rugăciunii lor cu cea a Părinților la Rugul Aprins, încât se cuvine a fi evocați împreună (Alexandru Mironescu, Gheorghe Dabija, Vasile Voiculescu, Paul Constantinescu, Olga Greceanu, Ion Marin Sadoveanu, Paul Sterian ș.a.), pentru că nădăjduim că ei sunt împreună și acum în rugăciune înaintea lui Dumnezeu, odată ce au exersat și s-au îmbogățit împreună, au înaintat împreună aici pe pământ, cum spunea și Părintele Stăniloae: „nimeni nu merge la Dumnezeu singur, ci purtându-i în inimă pe toți cei cu care și pentru care s-a rugat și pe care i-a cunoscut”.

Astfel, **Părintele Sofian, prin această rugăciune, atitudine și înțelepciune eclezială, de comuniune în Duh și în Adevăr, strălucește în Biserică și credem că va străluci tot mai mult și mai luminos, nu numai în inimile noastre, ci și înaintea lui Dumnezeu**, rugându-se în continuare pentru obștea pe care a păstorit-o și pe care o păstorește în continuare și pentru toți credincioșii de pretutindeni! De aceea și noi suntem datori să ne arătăm recunoștința față de Dumnezeu pentru Părintele Sofian, cinstindu-i persoana și lucrarea lui în Hristos, și să nădăjduim că nu va întârzia transcrierea numelui său din cărțile noastre în cartea Bisericii, în sinaxarul și calendarul Bisericii. Pentru că mărturia mării evlavii a credincioșilor față de Părintele Sofian este o dovadă, într-adevăr, că Biserica e vie și rodește neîncetat Sfinți, că Dumnezeu e prezent și lucrător în ea, răspunzând la

rugăciunile Bisericii din cer și de pe pământ, ale Sfinților, ale Părinților și ale noastre, ale tuturor celor ce îi ascultăm.

Cu gândul acesta de adâncă recunoștință și prețuire față de Părintele Sofian cel înțelept, să îl pomenim mereu în sufletele noastre și să-i urmăm povețele așa cum le-am primit de la el!